

Önsöz:

Çizgiler Çekmek – Žižek’in Spekülatif Diyalektiği

Slavoj Žižek’in en son teorik çalışmalarıyla genişletilmiş bir eleştirel bağ kuran *Yeni Bir Alman İdealizmi: Hegel, Žižek ve Diyalektik Materyalizm*, Žižek ile G.W.F. Hegel’in felsefesi hakkında bazı temel ortaklıklara dayanıyor. Yirmi birinci yüzyılın başlarındaki entelektüel ve sosyo-politik bağlamlarda çağdaş bir “Hegel’e dönüşün” acil olduğu konusunda Žižek’e tüm kalbimle katılıyorum. Üstelik ben de onun gibi Hegel’in Sistemi’ni diyalektik materyalizmin başlıca öncüsü olarak yorumluyorum. Žižek ve ben aynı zamanda Hegelciliği, içinde doğal ve olumsal boyutların merkezi rol oynadığı ontolojik açıdan iddialı bir felsefi çerçeve olarak yeniden şekillendiriyoruz – Hegelci “mutlak idealizm” hakkındaki yaygın ve hâlâ hâkim olan görüşlerin aksine Hegel’in “daraltılmış” metafizik karşıtı yorumlarını da içeriyor.

Ancak Žižek ile aramızdaki bu fikir birliği gerçek bir tartışmayı da mümkün kılıyor. Hegel’in pek çok açıdan birçok kez işaret ettiği gibi, yürütülmeye değer tek eleştiri dışsal olanların aksine içkin olanlardır, çünkü ikincisi elmalarla portakalları karşılaştırma tarzı verimsiz alıştırmalar olma eğilimindedir. Žižek’in Marksist-Leninist terimleriyle, en umut verici ve üretken alışverişler “parti içi anlaş-

mazlıklardır.” Buradaki çabalarım bu Hegelci-Žižekçi öğretinin ruhuyla çalışmaktır.

Belki de aramızdaki en temel çekişme, ontoloji ve metafiziğin başlangıcıyla ilgilidir: Hangisi önce gelir; olumsal maddi olgusalığın olumluluğu mu, yoksa ilksel bir Boşluğun olumsuzluğu mu? Şematik olarak konuşursak, ben ilk seçeneği savunurken Žižek ikincisini savunuyor. Yeni Bir Alman İdealizmi’nde, hem Hegel’e hem de diyalektik materyalizme sadakatin, türemiş bir başlangıç Hiç(lik)’inin herhangi bir versiyonuna başvurmadan kaçınmayı gerektirdiğini savunuyorum.

Žižek ve benim Hegel’in felsefesini yorumlama ve bu yorumlara dayanarak Hegelciliği siyaset, bilim ve psikanalize birleştirme yöntemimizden bir dizi başka anlaşmazlık ortaya çıkıyor. Hegelci Sistem’in içsel mimari yapısıyla ilgili olarak, Žižek’in Hegel okumasının, geçmişteki ve günümüzdeki diğer birçok okumayla uyumlu bir biçimde, Hegel’in *Mantık*’ını, mantıksal-olmaktan-daha-fazla olan bir *Realphilosophie* (Hegel’in Gerçeğin Felsefesi, sosyal ve politik boyutları *Geist* [Tin] başlığı altına girerek hem Doğa Felsefesini hem de Zihin veya Tin Felsefesini içerir) pahasına aşırı derecede ayrıcalık tanımaya devam ettiğini ileri sürüyorum. Žižek’in aksine, ben *Realphilosophie*’yi en azından *Mantık* kadar önemli görüyorum ve bu davranışın, Marksist tarihsel ve diyalektik materyalizm teorilerini ve buna karşılık gelen politik pratikleri öngören bir filozof olarak Hegel’in doğru bir şekilde değerlendirilmesi için gerekli olduğunu savunuyorum.

Hegelci (Mantık’ta örneklenen) spekülative diyalektik ile felsefe dışı alanlar ve (Gerçeğin Felsefesi’nin gerçeği olarak somutlaşan) disiplinler arasındaki ilişkilere dair sorular çoğalmaktadır. Genel olarak Hegelcilik ve Hegelci materyalizm, ampirik, deneysel doğa bilimlerinin bilgi iddialarına ve epistemolojik-metodolojik kısıtlama-

larına özel olarak nasıl yanıt verir? Hegelcilik, psikanaliz ve doğa bilimleri ne zaman ve nasıl üçgenlenmelidir? Hegelci bir materyalizm için analizin ve bilimin hangi yönlerine öncelik verilmelidir?

Žižek ve ben, bir dizi ortak kanaatten yola çıkarak bu sorulara farklı yanıtlar sunuyoruz. Žižek'in evreni, kuantum fiziğinin yapılarına ve dinamiklerine ayrıcalık tanır, tarihsel materyalizm için tüm sosyo-politik öngörülerini reddeder ve libidinal ekonomileri, bir ilksel boşluğun esrarengiz "x"i etrafında dönen bir ekonomi olarak tasvir eder. Benim ontolojik bakış açım ise biyolojinin ve onun dallarının, doğal maddeler ile doğal olmayan özneler arasında nasıl vazgeçilmez köprüler sağladığına, Marksizme sınırlı öngörücü güçler bahsettiğine ve dürtü ve arzuların olumsuzluklarını evrimsel doğal tarih karşısında ikincil olarak nasıl yeniden şekillendirdiğine odaklanıyor. Bunlar, Žižek ile benim ortak olarak sahip olduğumuz bir aksiyomlar, kararlar, sezgiler ve referanslar bütününe eşit derecede kök salmış olsalar da, farklı vizyonlardır. Bu kitabı harekete geçiren inanç, çağdaş Hegelcilik üzerine Žižek'in versiyonu ile benim versiyonum arasındaki gerilimleri politik, bilimsel ve psikanalitik sonuçlarla keşfetmenin, günümüzde sol materyalizmin yenilenmesine yardımcı olacaktır.

* * *